Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Klagan över domvilla

Klagande

Riksåklagaren

Motpart

[redacted]

Lagakraftvunna domar som klagan avser

Borås tingsrätts dom den 26 maj 2026 i mål B 756-26 och Hovrättens för Västra Sverige dom den 5 augusti 2026 i mål B 5258-26.

Saken

Penningtvättsbrott och bidragsbrott

Yrkande

Jag yrkar med stöd av 59 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken att Högsta domstolen undanröjer tingsrättens och hovrättens domar, utom i fråga om ersättning till den offentlige försvararen, och visar målet åter till tingsrätten för fortsatt handläggning.

Den tilltalades inställning

[redacted] överklagade hovrättens dom. Han återkallade överklagandet den 22 september 2026. I anslutning till återkallandet uppgav [redacted] ombud att hennes klient inte ville att målet skulle tas om (se aktbilaga 8 i Högsta domstolens mål nr 8387-26).

Bakgrund

[redacted] dömdes av tingsrätten för penningtvättsbrott och bidragsbrott. Påföljden bestämdes till skyddstillsyn med samhällstjänst 80 timmar. Han förpliktades också att betala skadestånd med 60 000 kr. Sedan han överklagat påföljden fastställde hovrätten tingsrättens dom i överklagad del.

Tingsrättens ordförande var förordnad som tillförordnad rådman efter beslut av lagmannen. Ordföranden uppfyllde inte de krav på tidigare domartjänstgöring som enligt 50 § förordningen (1996:381) med tingsrättsinstruktion krävs för att tingsrätten ska få besluta om en sådan anställning. Lagmannen hade därför inte rätt att besluta om anställningen och ordföranden var inte behörig att ingå i rätten.

De rättsliga förutsättningarna för klagan över domvilla

Enligt 59 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken ska en lagakraftvunnen dom undanröjas på grund av domvilla om det i rättegången förekommit ett grovt rättegångsfel som kan antas ha inverkat på målets utgång.

En person som saknar behörighet att vara domare får inte delta i ett domstolsavgörande. Om så ändå sker är rätten inte domför. Bristande domförhet utgör ett grovt rättegångsfel som i allmänhet får antas ha inverkat på målets utgång och som inte avhjälps genom att målet prövas i högre rätt (se Högsta domstolens beslut den 19 november 2026 i mål nr B 8717-26 och nr B 9212-26).

I de båda besluten den 19 november 2026 uttalade Högsta domstolen att en brist i rättens domförhet inte alltid behöver medföra att domen undanröjs. Bedömningen ska göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och parternas inställning kan då i vissa fall beaktas. Vid domförhetsfel av mer allvarligt slag bör emellertid, med hänsyn till vikten av att de grundläggande reglerna upprätthålls, domen undanröjas oberoende av parternas inställning.

Min bedömning

Tingsrättens ordförande var inte behörig att ingå i rätten. Tingsrätten var därför inte domför när målet avgjordes. Det har därmed förekommit ett grovt rättegångsfel.

Felet gäller inte en mindre avvikelse från en domförhetsregel. Det avser behörigheten hos rättens ordförande och har sin grund i att anställningen beslutats av någon som saknade rätt att göra det. Med hänsyn till den centrala betydelse som reglerna om anställning av domare har för domstolarnas

självständighet och legitimitet får felet antas ha inverkat på målets utgång. Det har inte avhjälpts genom hovrättens prövning.

Tingsrättens och hovrättens domar ska därför undanröjas och målet visas åter till tingsrätten för fortsatt handläggning.

Katarina Johansson Welin

Mats Svensson